

center for civil
liberties
центр громадянських
свобод

Міжнародні інституції прав людини

Робота Центру громадянських свобод фінансується Європейським Союзом

Funded by
the European Union

Міжнародне право
прав людини

Міжнародне
гуманітарне право

Міжнародне право

Міжнародне право
проти тероризму

Міжнародне
кримінальне право

Класифікація актів

За деонтичним статусом:

обов'язкові

(напр., Конвенція про боротьбу з торгівлею людьми і з експлуатацією проституції третіми особами);

рекомендаційні

(напр., Керівні принципи з питань щодо переміщення осіб у середині країни);

Залежно від суб'єкта встановлення:

(ООН; Ради Європи; тощо.)

За простором (територією) дії:

всесвітні

(напр., Загальна декларація прав людини);

регіональні

(напр., Європейська конвенція про правовий статус трудящих-мігрантів);

За колом адресатів:

загальні

(напр., Конвенція про захист осіб у зв'язку з автоматизованою обробкою персональних даних)

спеціалізовані

напр., Європейська конвенція про правовий статус дітей, народжених поза шлюбом);

Види актів

Декларація

- Загальна декларація прав людини

Конвенція

- Європейська конвенція про захист прав людини і основоположних свобод & Гельсінські угоди або Заключний акт

Статут

- Статут ООН

Протокол

- Перший Протокол до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод

Пакт

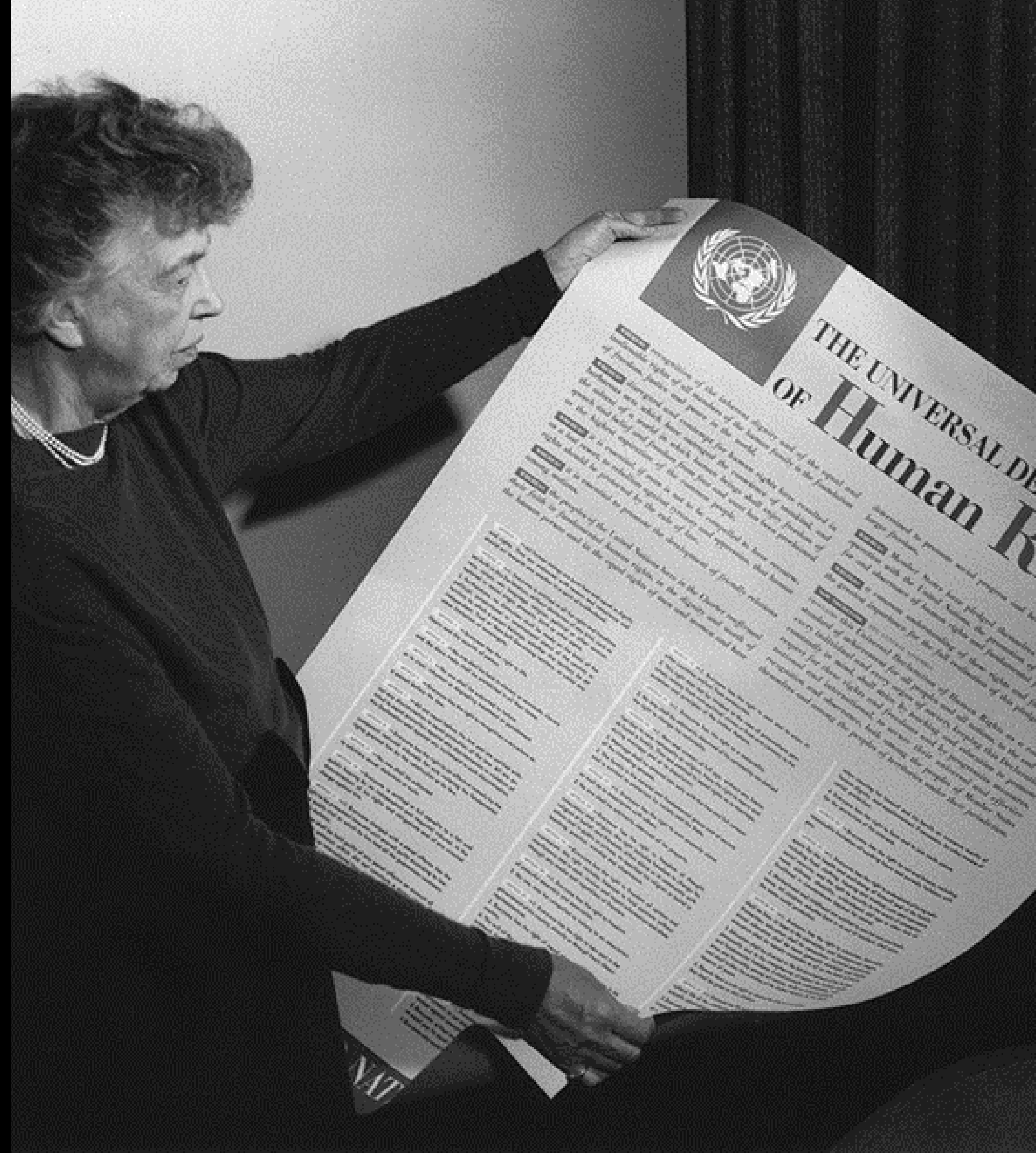
- Міжнародний пакт про громадянські і політичні права (1966)
- Міжнародний пакт про економічні, соціальні й культурні права (1966)

Біль

- Біль про права (10 поправок до Конституції, США)

Білля про права людини ООН

- Загальна декларація прав людини (1948)
- Міжнародний пакт про громадянські і політичні права (1966)
- Міжнародний пакт про економічні, соціальні й культурні права (1966)
- Протоколи до них

НЕ-плутати

Загальна декларація прав людини

- Документ ООН
- Прийнята 10.12.1948 (День прав людини)
- Не потребує підписання, але обов'язкова до виконання
- Не забезпечується судовими органами

Європейська конвенція про захист прав людини і основоположних свобод

- Документ Ради Європи
- Підписана 04.11.1950
- Для України обов'язкова з 11.09.1997
- Виконання забезпечує ЄСПЛ

Хартія основних прав Європейського Союзу

- Документ ЄС
- Проголошена 2000 року (чинна з 2009)
- Не обов'язкова для України;
- Виконання забезпечує Суд ЄС

Міжнародні механізми захисту прав людини

Система забезпечення прав людини

ХТО Є ХТО?

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Система забезпечення прав людини

ХТО Є ХТО?

ООН – Організація Об'єднаних Націй

РЄ – Рада Європи

ОБСЄ – Організація з безпеки і співробітництва в Європі

РМБ – Рада миру і безпеки Африканського союзу

СНД – Співдружність Незалежних Держав

АС – Африканський союз

АСЕАН – Асоціація держав Південно-Східної Азії

ЄС – Європейський Союз

ЛАД – Ліга арабських держав

ОАД – Організація американських держав

ОАЄ – Організація Африканської Єдності

ОІК – Організація «Ісламська конференція»

ОІС – Організація Ісламського співробітництва

Форми діяльності міжнародних організацій

1. Розгляд доповідей держав
2. Розгляд індивідуальних заяв, скарг чи повідомлень
3. Проведення розслідувань та судових процесів щодо держав
4. Зауваження загального характеру та загальні рекомендації
5. Візити до України для вивчення ситуації
6. Аналіз проектів законів чи чинного законодавства
7. Сприяння політичному діалогу щодо проблем у сфері прав людини
8. Надання фінансових та інших ресурсів для підтримки позитивних змін в сфері прав людини

Міжурядові механізми

- Універсальна юрисдикція щодо міжнародних злочинів
- Міжнародний розшук злочинців
- Санкції
- Пошук та обмін інформацією
- Взаємні консультації
- Міждержавні справи в міжнародних судах
- Надання фінансової, військової, гуманітарної та іншої допомоги

Організація Об'єднаних Націй (ООН) /The United Nations (UN)

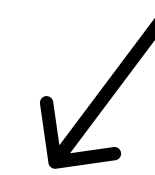
193 країни-членкині

Україна є членкинею з
24 жовтня 1945 р.

штаб-квартира:
Нью-Йорк (США, штат Нью-Йорк)

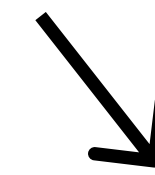

Чинний генеральний секретар
Антоніу Гутерреш

ООН

Генеральна Асамблея,
Рада Безпеки,
Економічна і соціальна рада,
Міжнародний Суд Справедливості;
Секретаріат ООН
Верховний/а комісар/ка
ООН з прав людини

Пов'язані організації

Програми,
Фонди,
Спеціалізовані
установи

Програми, фонди,
управління допоміжні
органи ГА ООН

Секретаріат

Спеціалізовані
установи

Пов'язані з ООН
організацій

Система ООН

Спеціалізовані установи та пов'язані з ООН організації є самостійними організаціями, їх взаємини з Організацією Об'єднаних Націй обумовлені в спеціальних угодах; усі вони мають свій власний членський склад, законодавчий орган і бюджет

Верховний/а комісар/ка
ООН з прав людини:

Рада Безпеки:
1.5 постійних і 10 непостійних членів

Генеральна Асамблея:
193 держави-членкині

Структура ООН:
6 головних органів ООН

Знаходяться в Центральному офісі
ООН, у Нью-Йорку

Міжнародний Суд:
15 суддів (єдиний, що знаходиться
в Гаазі, Нідерланди)

Економічна і соціальна рада:
54 члена

Рада з Опіки:
5 постійних членів Ради Безпеки

Агенції ООН

Продовольча та сільськогосподарська організація ООН

Міжнародна організація цивільної авіації

Всесвітня метеорологічна організація

Всесвітня організація охорони здоров'я

Міжнародна організація праці

ЮНЕСКО

Міжнародний валютний фонд

Міжнародна морська організація

Міжнародна спілка електрозв'язку

Всесвітній поштовий союз

Всесвітня організація інтелектуальної власності

Організація Об'єднаних Націй з промислового розвитку

Група Світового банку:

- Міжнародний банк реконструкції та розвитку
- Міжнародна асоціація розвитку
- Міжнародна фінансова корпорація
- Багатостороння агенція з гарантій інвестицій
- Міжнародний центр з урегулювання інвестиційних спорів

Всесвітня туристична
організація

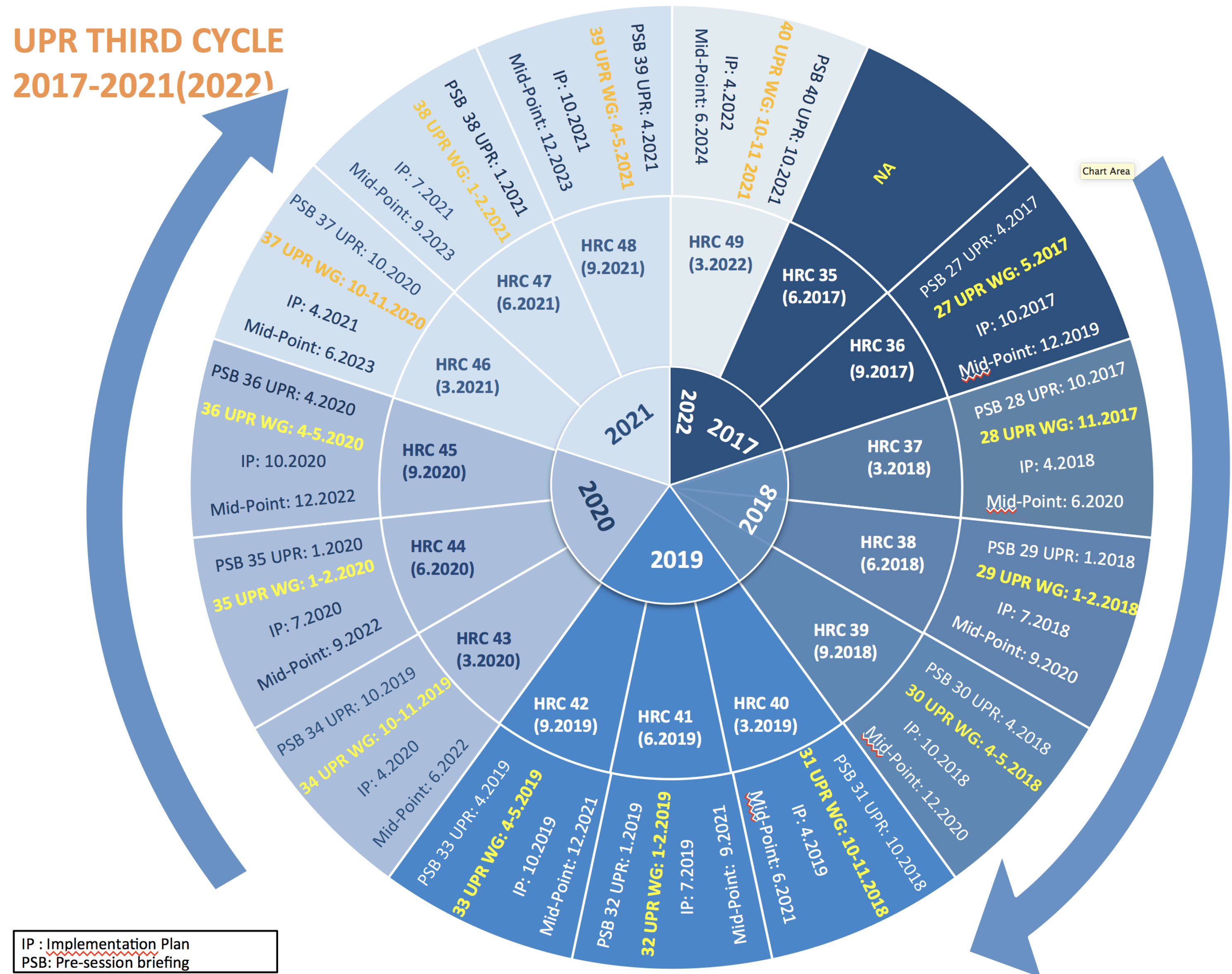
Міжнародний фонд
сільськогосподарського розвитку

Що таке УПО ООН?

УПО – Універсальний періодичний огляд – це новий механізм Ради з прав людини, у рамках якого чотири рази на рік проводяться регулярні огляди виконання 193 державами-членками ООН зобов'язань і обов'язків в області прав людини

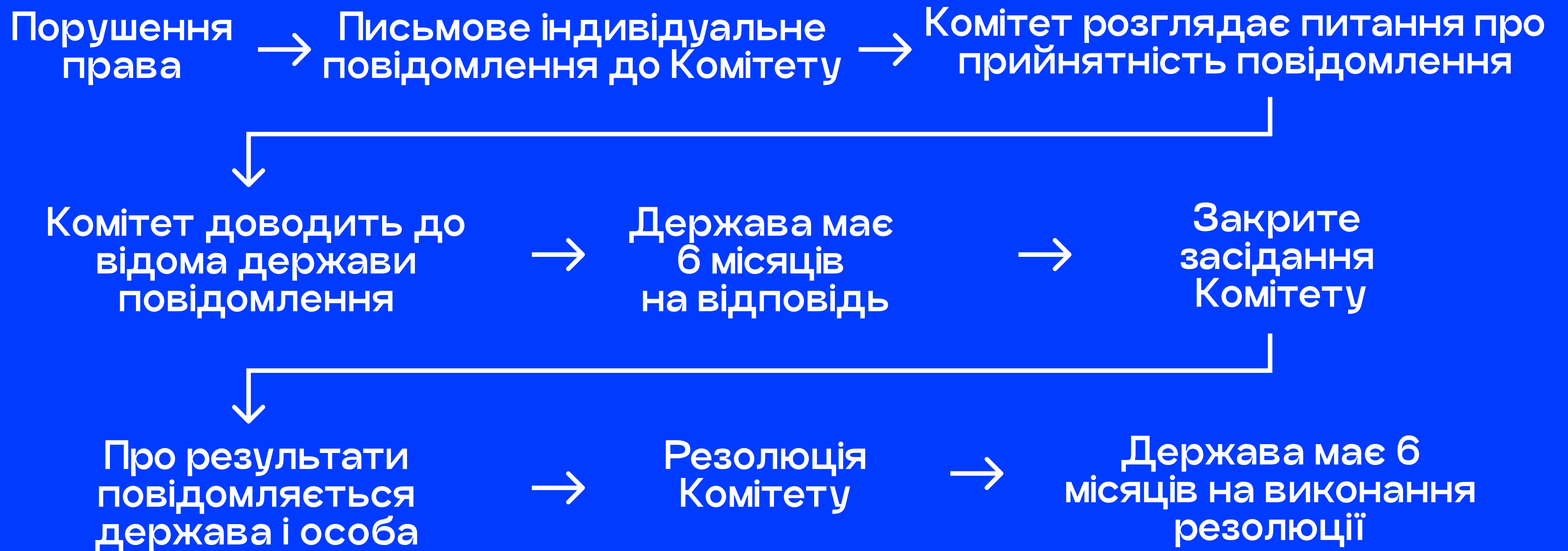
Все про Україну та УПО

UPR THIRD CYCLE 2017-2021(2022)

IP : Implementation Plan
PSB: Pre-session briefing

Комітет з прав людини

Структури ООН в Україні

Продовольча та сільськогосподарська організація ООН

Міжнародне агентство з атомної енергії

Міжнародна організація праці

Міжнародна організація з міграції

Управління ООН з координації гуманітарних справ

Управління Верховного комісара ООН з прав людини

Департамент з політичних питань та миробудівництва

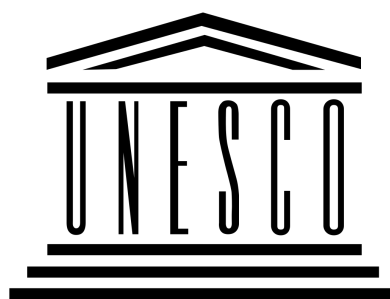
Програма з довкілля

Програма з населених пунктів

ООН Жінки

ЮНЕСКО

Фонд ООН у галузі народонаселення

Управління Верховного комісара у справах біженців

Інформаційний центр

Управління ООН з обслуговування проєктів

Об'єднана програма Організації Об'єднаних Націй з ВІЛ/СНІД

Програма розвитку

ЮНІСЕФ

Організація Об'єднаних Націй з промислового розвитку

Управління ООН з наркотиків і злочинності

Волонтери ООН

Всесвітня продовольча програма

Всесвітня організація охорони здоров'я

Міжнародний Суд Справедливості ООН

Фільм

- розглядати правові суперечки між державами, що пов'язані з порушенням міжнародних договорів і зобов'язань або виникають при їх тлумаченні;
- ухвалювати обов'язкові до виконання рішення за всіма спорами, які передаються державами на його розгляд;
- давати консультації, що не мають обов'язкової сили вироку з правових питань на прохання Генеральної Асамблеї ООН, Ради Безпеки і інших органів ООН з дозволу ГА ООН.

Міжнародний Кримінальний Суд

Геноцид

Намір цілком або частково винищити національну, етнічну, расову або релігійну групу як таку.

Злочин агресії

Незаконне застосування сили однією державою проти іншої держави, за умови, що застосована сила за своїм характером, тяжкістю та масштабом є порушенням Статуту Організації Об'єднаних Націй та вчиняється під керівництвом політичного або військового лідера держави-агресора.

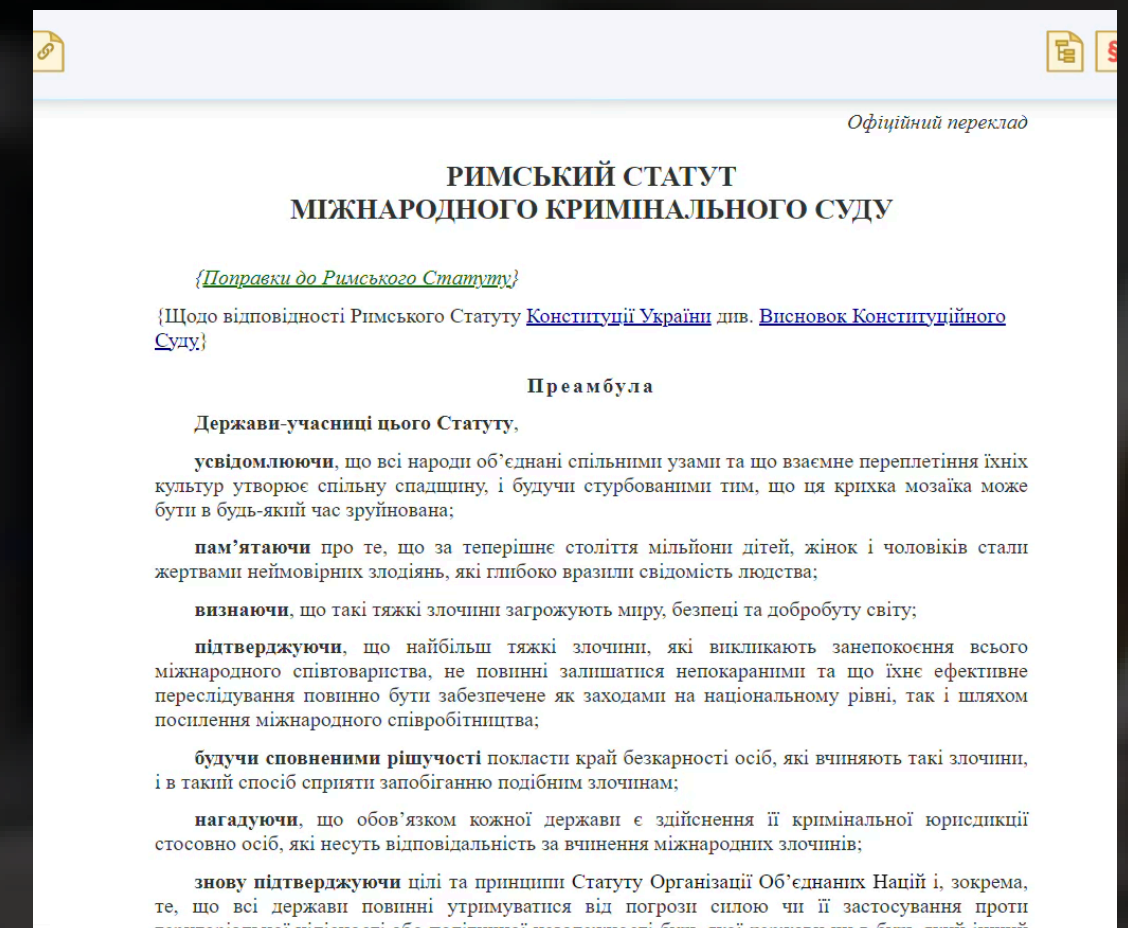
Злочини проти людяності

Частина масштабного або систематичного переслідування, спрямованого проти мирного населення, причому про можливе переслідування злочинцеві заздалегідь було відомо.

Воєнні злочини

Порушення законів і звичаїв ведення війни, що регулюють поведінку збройних формувань під час війни і захищають цивільне населення, військовополонених, культурне надбання і таке інше.

Римський статут

Рада Європи (РЄ) / Council of Europe (CoE)

Заснована **5 травня 1949 року**

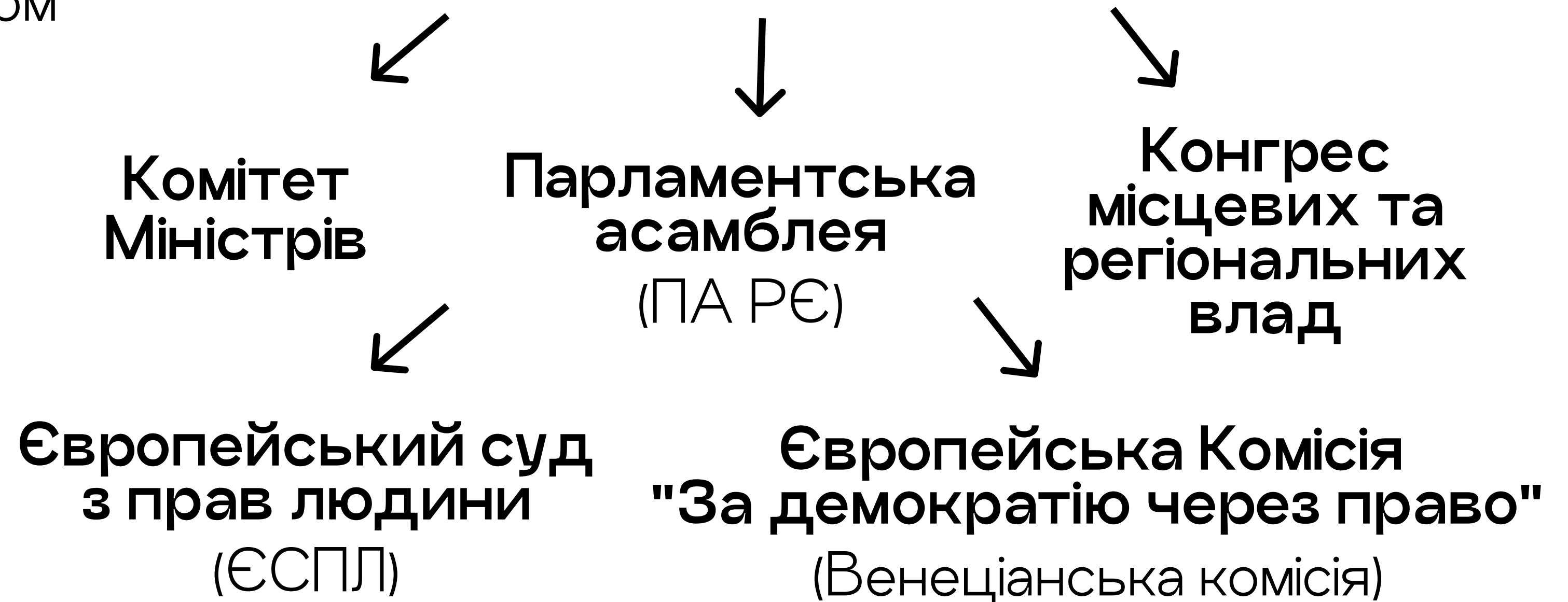
46 держав-членкинь

(усі європейські країни, за винятком Білорусі)

Україна була прийнята до Ради Європи **9 листопада 1995р.**

штаб-квартира:

Страсбург (Франція)

Council of Europe

46 Member States

*All references to names, whether to the territory, institutions or population, in this brochure are understood to be made in full compliance with United Nations Security Council Resolution 2364 and without prejudice to the status of Western Sahara.

Map and flags for illustrative purposes. Designed by Lullabot Mapping Ltd., February 2020.

www.coe.int

Комітет міністрів ради Європи

- Орган, що ухвалює рішення
- До складу входять міністри закордонних справ усіх країн-членкинь
- Контролює дотримання державами-членкинями своїх зобов'язань

Головування: Люксембург
листопад 2024 – травень 2025

Парламентська асамблея ради Європи

- Обговорює актуальні проблем європейської політики
- Ухвалює резолюції та рекомендації на основі доповідей
- Обирає Генерального/у секретаря/ку Ради Європи та його заступника/цю, суддів Європейського суду з прав людини

**Тіні
Кокс**

Чинний
президент
ПА РЕ

Політичні групи ПАРЄ

Соціалістична
група

Європейська народна
партія

Альянс лібералів
і демократів

Група європейських
демократів

Об'єднані
європейські ліві

Конгрес місцевих і регіональних влад Європи

Представляє місцеві та регіональні влади **46 держав-членкинь Ради Європи** та складається з двох палат:

Палати місцевих влад і Палати регіонів.

Конгрес виносить рекомендації до КМ та ПАРЄ.

Резолюції конгресу до місцевих та регіональних органів управління країн РЄ

У рамках своєї компетенції Конгрес виконує переважно три типи звітів:

- **Звіти з моніторингу**
- **Звіти загального характеру дотримання Європейської хартії місцевого самоврядування в державах-членках.**
- **Звіти по спостереженню за виборами**

A portrait of Michael O'Flaherty, a middle-aged man with short grey hair, wearing a dark blue suit, a light blue shirt, and a dark patterned tie. He is looking slightly to the left of the camera with a serious expression. The background is blurred, showing vertical blue and yellow elements.

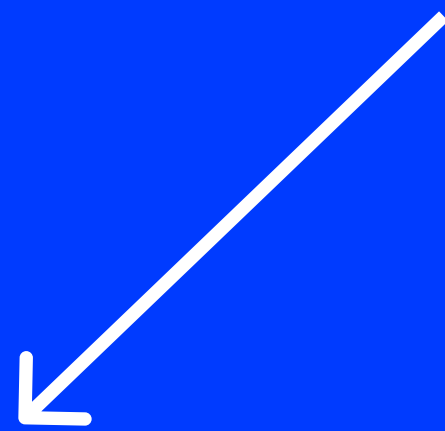
Майкл О'Флаєрті

Чинний комісар з прав людини

Європейський суд з прав людини

- Контроль за дотриманням прав і свобод людини та громадянина, закріплених в Європейській конвенції з прав людини
- Вичерпання ефективних національних засобів
- Чотиримісячний термін подання індивідуальних заяв
- Можливість подання заяв від громадських організацій

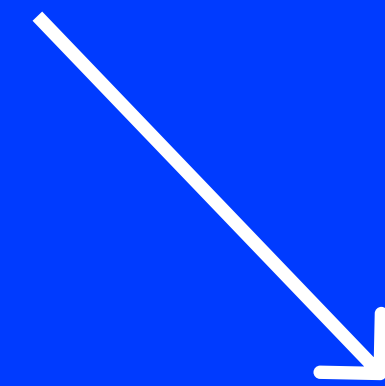
Чим може допомогти ЄКПЛ в правозахисній діяльності?

Тлумачення прав людини

Практика ЄКПЛ є обов'язковою для українських судів

До ЄКПЛ можна звернутися, якщо не спрацювала державна система захисту прав людини

Рада Європи

- виключення рф зі складу – 16 березня 2022 року
- Європейський суд з прав людини
- допомога системі юстиції в умовах війни: реєстр збитків

Організація з безпеки і співробітництва в Європі (ОБСЄ)/ Organization for Security and Co-operation in Europe (OSCE)

Заснована 1 серпня 1975

57 держав-членкинь

Україна увійшла 30 січня 1992 р.

Штаб-квартира: **Відень (Австрія);**

**Гельга
Шмід**

Чинна генеральна
секретарка

Ради міністрів
закордонних справ

Секретаріат

Бюро демократичних
інститутів та прав людини
(БДІПЛ)

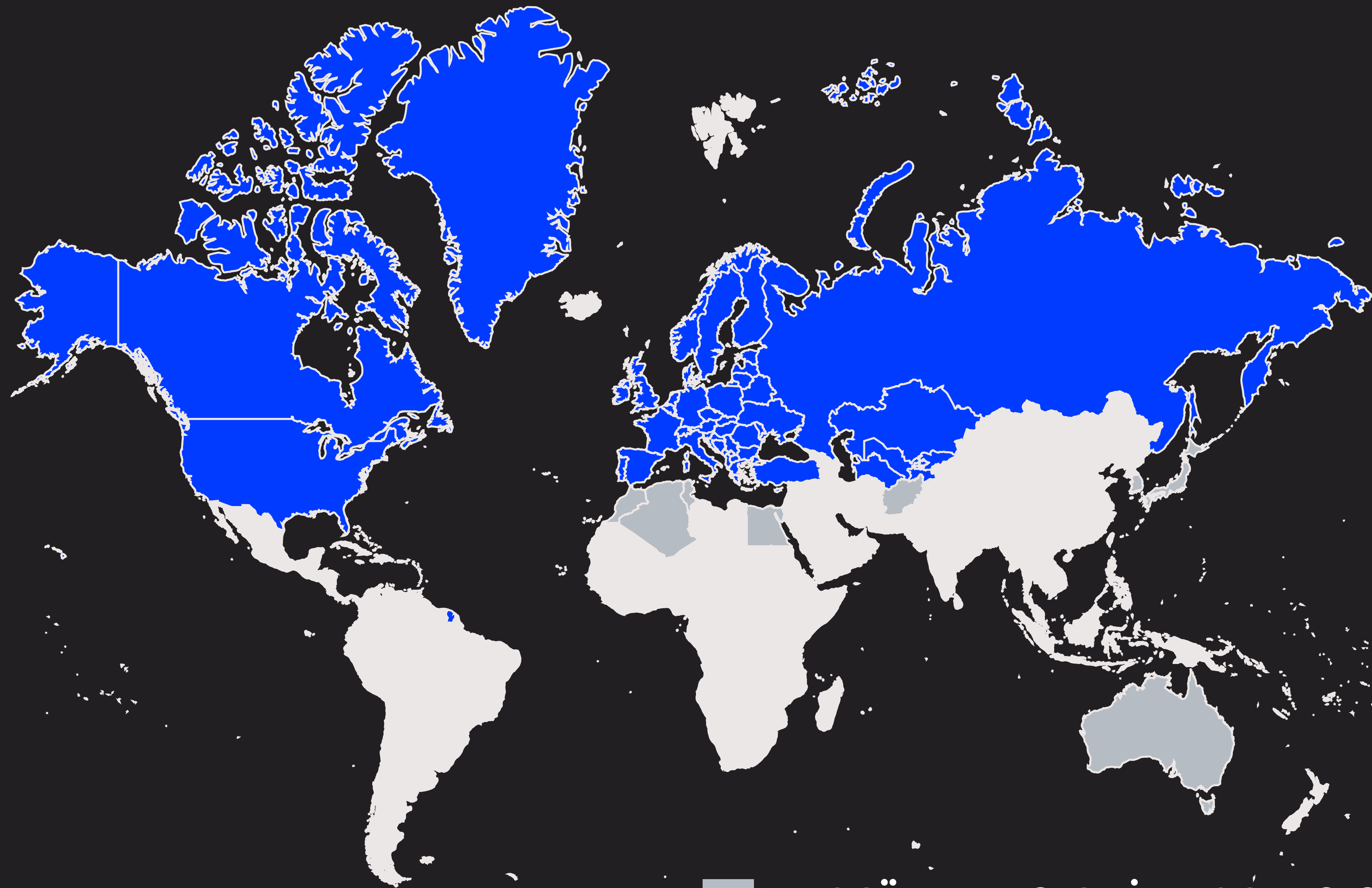

Парламентська
асамблея

ОБСЄ

Центр
запобігання конф
ліктам у Відні

Склад організації

■ країни-учасниці ОБСЄ

■ країни, що співпрацюють з ОБСЄ

Значні зустрічі

Етапного значення набули зустрічі країн-членкинь ОБСЄ у

Парижі (1990 р.)

Гельсінкі (1992 р.)

Будапешті (1994 р.)

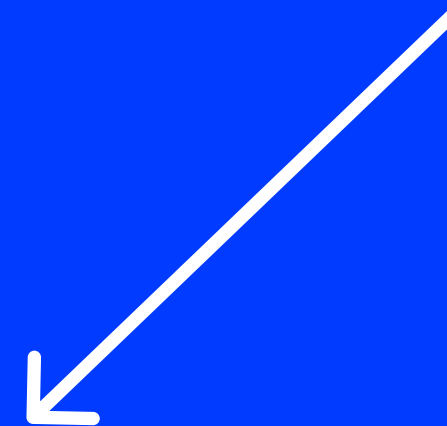
Лісабоні (1996 р.)

Стамбулі (1999 р.)

У 1994 році на саміті в Будапешті було ухвалено рішення про перейменування з 1 січня 1995 року НБСЄ в Організацію з безпеки і співробітництва в Європі.

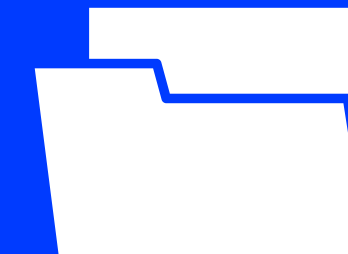
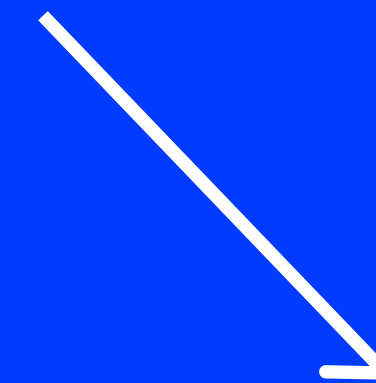
Діяльність організації

Воєнно-
політичний вимір

Людський вимір

Економічний &
екологічний вимір

Основні завдання ОБСЄ

✓ Запобігання конфліктам

✓ Післяконфліктне відновлення територій

✓ Захист прав людини

✓ Контроль над озброєнням країн

✓ Зміцнення довіри і безпеки

✓ Зміцнення громадянського суспільства, сприяння демократизації

✓ Спостереження за виборами

✓ Боротьба з тероризмом, організованою злочинністю та торгівлею людьми

Повноваження країн-учасниць

- Всі держави-учасниці ОБСЄ володіють рівним статусом.
- Будь-яке рішення повинно отримати підтримку всіх держав-учасниць.
- Рішення приймаються на основі консенсусу.
- Рішення не несуть юридично обов'язкового характеру, але мають велике політичне значення.

OSCE

- Проектний офіс в Україні
- Спеціальний «Моніторинговий проект» ODIHR з березня 2022 року
- Моніторингові Місії ОБСЄ до березня 2022 року
- Три доповіді Московського механізму – можливість створювати місії експертів з метою вирішення проблем у сфері прав людини

Московський механізм ОБСЕ

Механізм що надає можливість державам-учасницям надсилати місії експертів для надання допомоги у вирішенні конкретного питання чи проблеми, пов'язаної з людським виміром, що передбачає виконання державами-учасницями зобов'язань щодо прав людини, демократії та верховенства права.

[Детальніше](#)

Європейський Союз (ЄС) / European Union (EU)

- заснований **1 січня 1958** (Римські договори) – 1 листопада 1993 р. (Маастрихтський договір)
- **27** країн-учасниць
- Україна **НЕ є** членом
- Де-факто столиця: **Брюссель (Бельгія)**
- Центри: **Страсбург, Люксембург, Франкфурт на Майні**

Основні інститути влади

- Європейська Комісія
- Європейський парламент
- Рада Європейського Союзу
(Рада міністрів)
- Європейська Рада
- Суд Європейського Союзу
(Європейський Суд)
- Європейський суд аудиторів
- Європейський Омбудсман/омбудсвуман

Фінансові структури

- Європейський центральний банк (ЕЦБ)
- Європейський інвестиційний банк

Консультативні органи

- Економічний і соціальний комітет
- Комітет регіонів

НЕ-плутати

Council of Europe / Рада Європи

- міжнародна організація;
- Україна є членкинею

European Union / Європейський Союз

- союз держав;
- Україна НЕ є членкинею

European Council / Європейська рада

- орган ЄС

Council of the European Union / Рада Європейського Союзу

- орган ЄС

НЕ-плутати

Парламентська асамблея Ради Європи (ПА РЕ)

- орган Ради Європи;
- Україна бере участь в роботі

Parlamentum Europaeum

Європейський парламент

- орган ЄС;
- Україна НЕ бере участь в роботі

НЕ-плутати

Європейський суд з прав людини (ЄСПЛ)
(Страсбург, Франція)

- орган Ради Європи;
- Україна бере участь
- рішення для України є обов'язкові

Міжнародний суд / International Court of Justice
(Гаага, Нідерланди)

- орган ООН;
- Україна може брати участь;
- рішення для України є обов'язкові
- справа Україна проти Румунії, Україна проти Росії

Суд Європейського Союзу / Court of Justice of the European Union
(Люксембург)

- орган ЄС;
- Україна НЕ бере участь;
- рішення для України НЕ обов'язкові

Міжнародний кримінальний суд / International Criminal Court
(Гаага, Нідерланди)

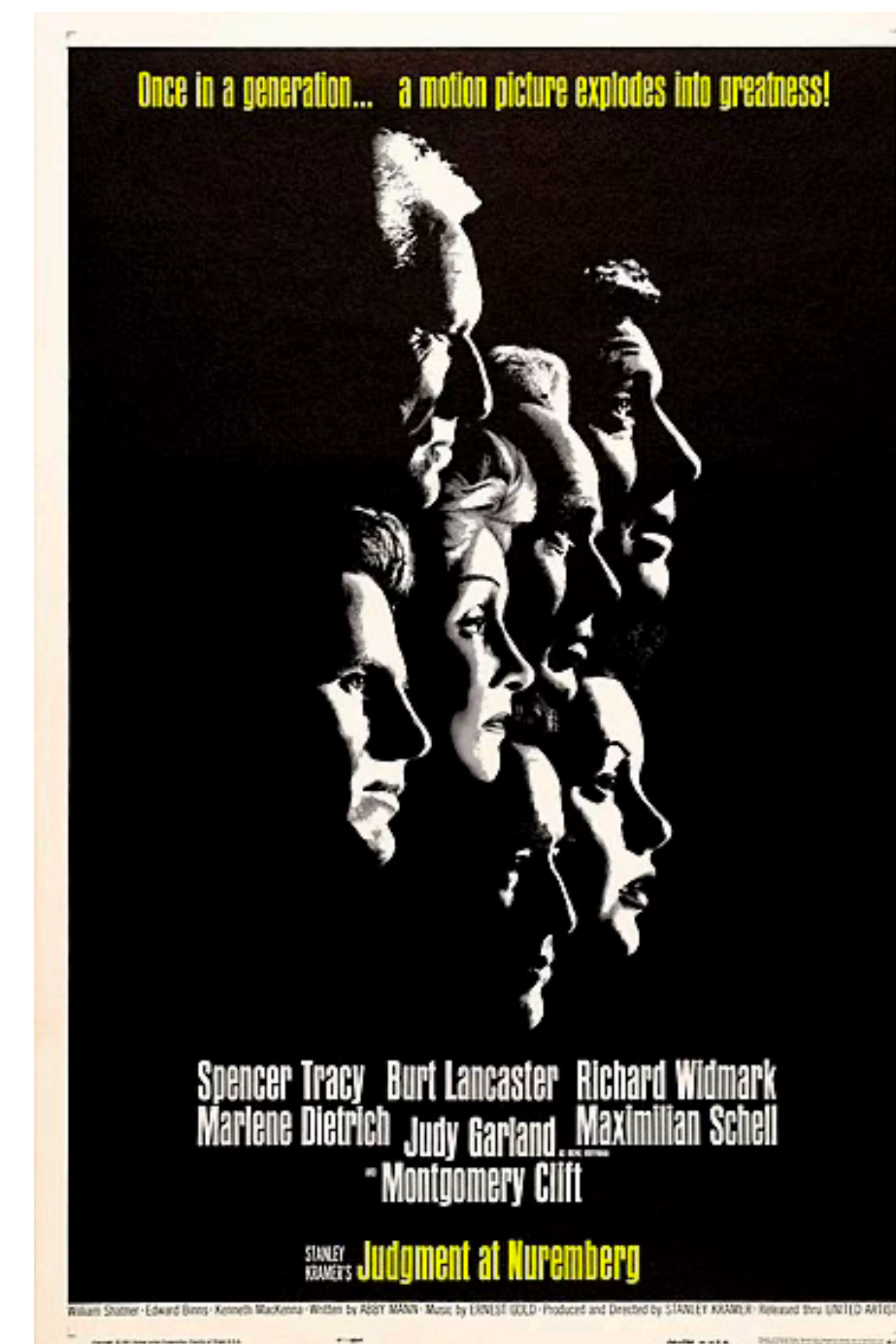
- міжнародна організація;
- Україна НЕ бере участь;
- рішення для України НЕ обов'язкові

Рекомендовані фільми про судові процеси

Denial

Mick Jackson, 2016

Judgment at Nuremberg,

Стенлі Крамер, 1961

Рекомендовані фільми про міжнародні місії

Стукачка,
Лариса Кондрацька, 2010

**Падіння
чорного яструба,**
Рідлі Скот, 2001

Рекомендовані фільми про правозахисників «через випадок»

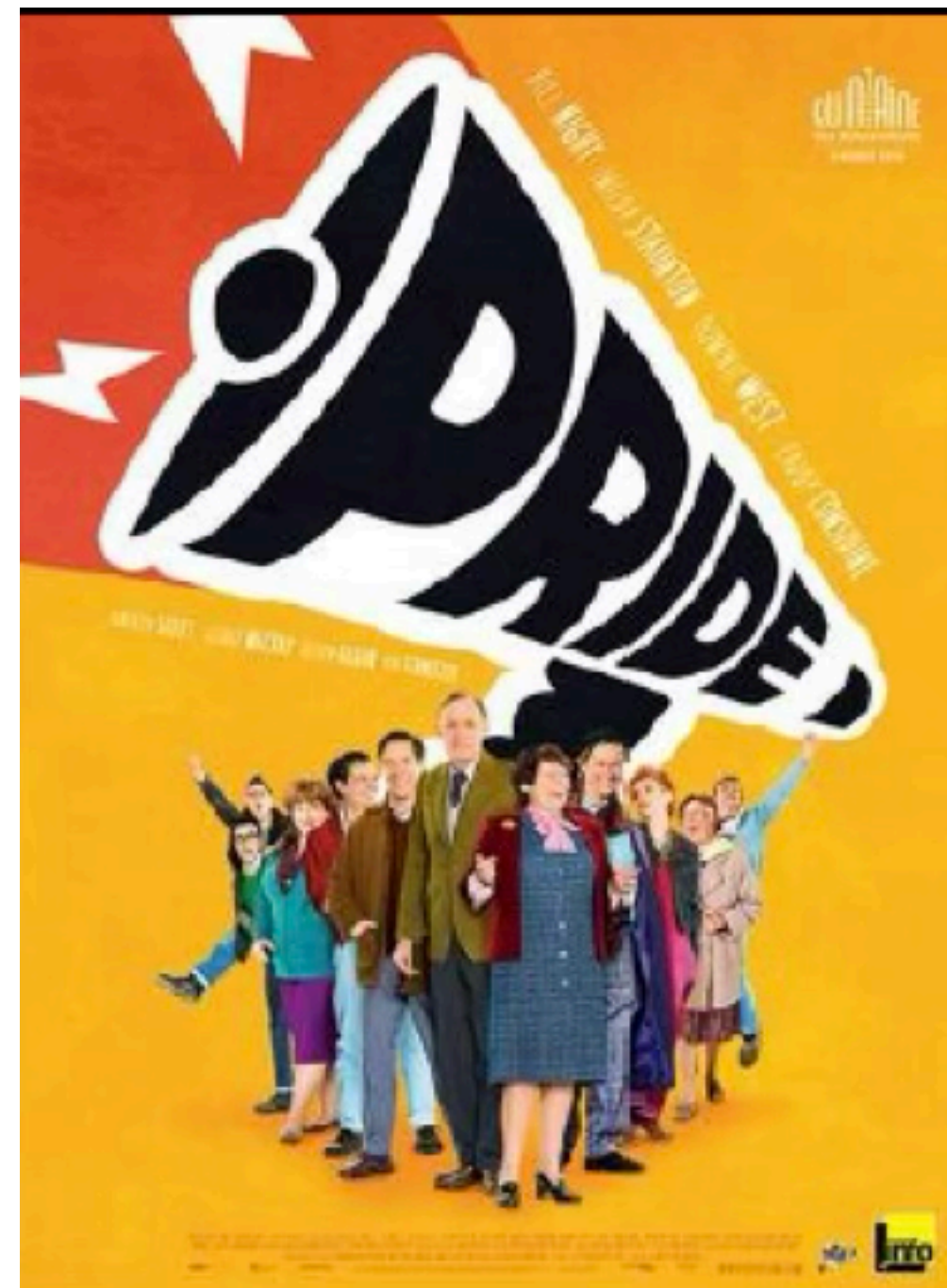

Струс
(Concussion) 2015

«Темні води»
(«Dark Waters») 2019

Рекомендовані фільми про гендерні права

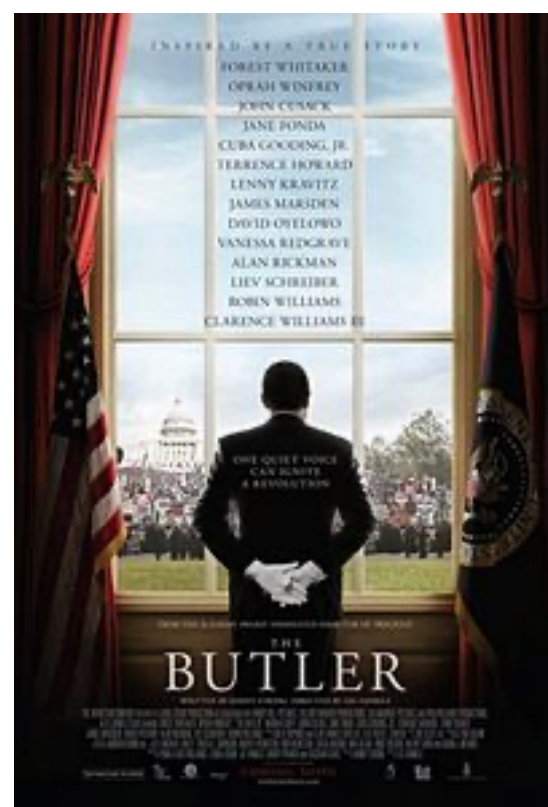

Рекомендовані фільми про основи прав людини

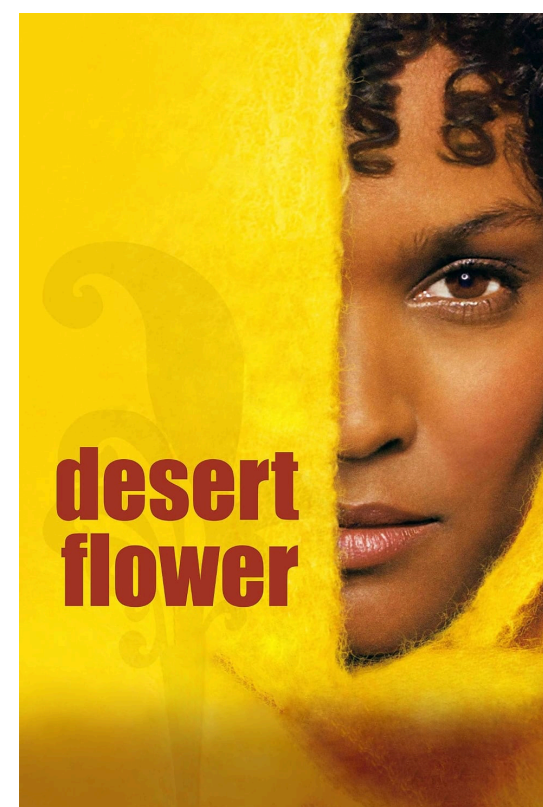
**Невиразна Легкість
(Amazing Grace) -**

Майкл Аптед, 2006 рік

**Дворецький
(The Butler) -**

Ли Дзаниелс, 2013 рік

**Квітка пустелі
(Desert Flower) -**

Шеррі Горман, 2009

**Приховані
фігури (Hidden Figures)**

-
Тед Мелфі, 2016

Більше про права людини у Путівнику з прав людини

